

Sygn. akt IV CNP 15/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie ze skargi wnioskodawców J. F. i E. F.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 29 lipca 2020 r., sygn. akt I Ca (...)
w sprawie z wniosku J. F. i E. F.
przy uczestnictwie L. F., T. F. i T. F.
o dział spadku po H. F. i H. F. i o zniesienie współwłasności nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 listopada 2021 r.,

1. przyjmuje skargę do rozpoznania w części, w jakiej Sąd Okręgowy w Z. postanowieniem z dnia 29 lipca 2020 r., sygn. akt I Ca (...), oddalił apelację wnioskodawców J. F. i E. F. od postanowienia Sądu Rejonowego w H. z dnia 6 listopada 2019 r., sygn. akt I Ns (...), zasądzającego od obojga wnioskodawców solidarnie, w związku z ustaloną wartością spadku po H. F. i H. F., na rzecz uczestników T. F. i L. F. spłaty (w stosunku do każdego z tych uczestników) ponad kwoty po 56 764 (pięćdziesiąt sześć tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery) zł;

2. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2019 r. Sąd Rejonowy w H.: ustalił, że w skład spadku po H. F. i H. F. wchodzi udział wynoszący $\frac{1}{2}$ części w prawie współwłasności nieruchomości zabudowanej, położonej w H., stanowiącej działkę nr [...]84 o pow. 0,0621 ha, objętej księgą wieczystą (...), o wartości 299 517,50 zł i dokonując działu spadku oraz zniesienia współwłasności przyznał tą nieruchomość, o łącznej wartości 481 121 zł, na wyłączną własność wnioskodawcom J. F. i H. F. na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej; ustalił, że wnioskodawca otrzymał od spadkodawców darowiznę podlegającą zaliczeniu na schedę spadkową w kwocie 58 907 zł; tytułem spłaty zasądził od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestników T. F. i L. F. kwoty po 87 315, 50 zł, których zapłata została rozłożona na 6 rat; oddalił wniosek uczestników o zasądzenie od wnioskodawców wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

W wyniku apelacji wnioskodawców Sąd Okręgowy w Z. zmienił rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w ten tylko sposób, że zasądzoną na rzecz każdego z uczestników spłatę obniżył do kwoty 85 326,17 zł, korygując w związku z tym wysokość ostatniej raty, a w pozostałym zakresie oddalił apelację.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wnioskodawcy zaskarżyli postanowienie Sądu Okręgowego w Z. w części orzekającej o spłatach oraz oddalającej ich apelację i w tym zakresie wnosili o stwierdzenie jego niezgodności z prawem, tj. z art. 684 k.p.c. wskutek niewłaściwego ustalenia składu i wartości spadku oraz art. 618 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe ustalenie nakładów wnioskodawców na przedmiotową nieruchomość. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazali kwotę 57 124,34 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 października 2020 r., III PZP 4/20 - zasada prawna - Sąd Najwyższy wyjaśnił, że strona nie ma obowiązku skorzystania ze skargi nadzwyczajnej przed wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. W konsekwencji nie było podstaw do odrzucenia skargi wnioskodawców przez wzgląd na brak skorzystania ze skargi nadzwyczajnej w celu wzruszenia skarżonego prawomocnego postanowienia Sądu drugiej instancji (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego niezgodność z prawem orzeczenia rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawnej. Tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Istotą władzy sądowniczej jest orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od wewnętrznego przekonania sędziego oraz jego swobody w ocenie praw i faktów stanowiących przedmiot sporu. Treść orzeczenia, jak wspomniano wyżej, zależy również od wyników wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, i przyjętych metod. W związku z tym, może istnieć wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy cechuje subiektywizm. (zob. uzasadnienia do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r. I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 31 marca 2006 r. IV CNP 25/05, OSNC, nr 1, poz. 17, z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06 nie publ., z dnia 13 maja 2009 r. IV CNP 122/08, nie publ, z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CNP 116/08 nie publ.).

Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywista bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni.

Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, nie publ.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, nie publ.).

Wnioskodawcy opisując zakres zaskarżenia i wnioski skargi zakwestionowali w całości rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w odniesieniu do zasądzonych na rzecz uczestników spłat (po 85 326,17 zł; jakkolwiek nie odzwierciedla tego wskazana w skardze wartość przedmiotu zaskarżenia, tj. 57 124,34 zł, w istocie odpowiadająca $2 \times [85\,326,17 - 56\,764]$), jednak z wyliczeń zaprezentowanych w uzasadnieniu podstaw skargi, a także z uzasadnienia uprawdopodobnienia wysokości szkody, jednoznacznie wynika, że według wnioskodawców spłaty są należne dla uczestników w zakresie kwot po 56 764 zł, a zatem w tej części skarga jest oczywiście bezzasadna.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania w zakresie, w jakim nastąpiła odmowa przyjęcia skargi do rozpoznania orzeknie Sąd Najwyższy w orzeczeniu kończącym postępowanie.